

Verslag Themabijeenkomst Mantelzorg CDAV maandag 15 februari 2016

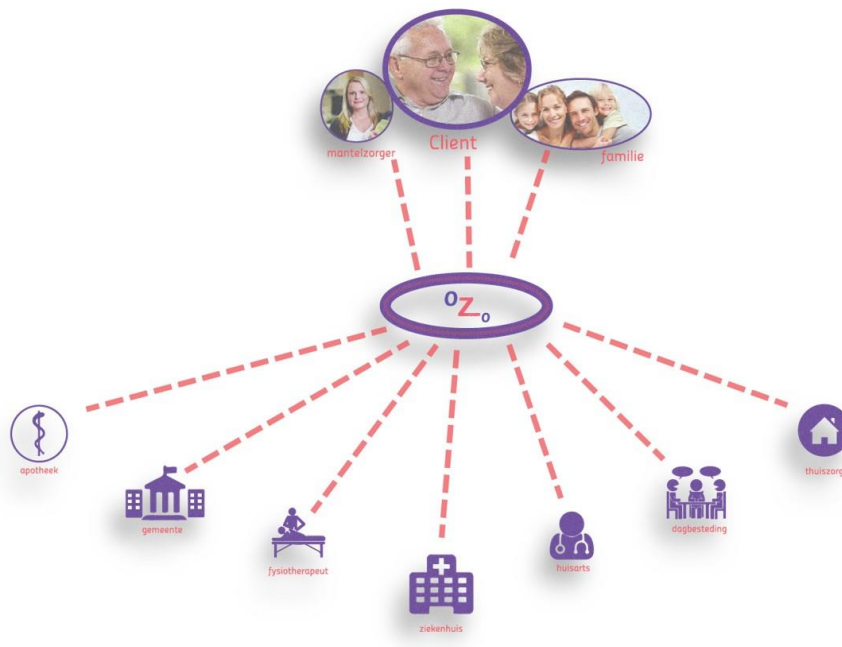
1. Openingswoord door Fie Freriks, voorzitter CDAV Overijssel

Fie Freriks opent met: 'Tussen het geven van advies en het bieden van een helpende hand ligt een wereld van verschil' en leest uit Johannes 1 over liefhebben met daden en vervolgens leest zij uit een boek van Henri Nouwen een gedeelte dat aangeeft hoe kwetsbaar mensen zijn.

2. Cindy Hobert spreekt vervolgens over OZOverbindzorg als communicatie instrument.

(O = ouderen en ZO = zorg)

In de dagelijkse praktijk is het een warboel aan wat er allemaal speelt rondom de cliënt. OZOverbindzorg kan daar verandering in brengen doordat alle communicatie loopt via OZOverbindzorg. De Client staat centraal en is eigenaar van de communicatietool. De Client en de mantelzorgers hebben inzicht én inbreng. OZO brengt structuur aan: Wie zijn er betrokken en wie heeft welke rol. Innovatie vindt plaats vanuit de cliënt, niet vanuit zorgorganisaties/gemeenten.

OZO biedt mantelzorgondersteuning. Door OZO kent de Mantelzorgers het netwerk. Daardoor ontstaat er rust, overzicht, teamspirit, een vangnet en gedeelde verantwoordelijkheid.

OZOverbindzorg wordt al bekostigd door verschillende zorgverzekeraars: namelijk Achmea, Menzis en ENO-verzekeringen/voorheen Salland.

De Gemeenten Raalte, Deventer, Dalfsen, Olst-Wijhe, Rijssen-Holtten, Kampen, Zwolle, Twenterand en Hof van Twente participeren inmiddels. Ook liggen er al diverse aanvragen in de rest van het land.

3. Aaltje Booijsink, mantelzorgers/gebruiker OZOverbindzorg: is mantelzorgers voor haar schoonvader.

Ze is 47 jaar heeft 3 dochters, waarvan 1 dochter met zorg. Schoonvader is 83 heeft alzheimer, hij woont naast Aaltje, wil graag thuis blijven wonen en gaat 4 dagen naar een zorgboerderij.

Doordat zij door iedereen werd beschouwd als aanspreekpunt werd de druk op haar heel groot en was ze veel tijd kwijt met het organiseren van de zorg rond haar schoonvader. De oplossing voor haar was OZOverbindzorg. Alle

betrokken partijen participeren in OZOverbindzorg. Er wordt kort en bondig gecommuniceerd en aangegeven welke acties zijn/worden ondernomen. Aaltje ervaart dat de mantelzorg met dit systeem veel gemakkelijker vol te houden is voor iedereen.

4. Gosse Hiemstra, wethouder Zorg gemeente Raalte

Gosse Hiemstra geeft aan welke zaken de gemeente Raalte faciliteert rond de cliënt en de mantelzorg. Het Mantelzorgcompliment is afgeschaft, maar de gemeente signaleert wel en geeft informatie en advies en betreft en versterkt de omgeving.

Mantelzorgondersteuning vindt plaats door de Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, Carinova Mantelzorg, andere vrijwilligersorganisaties en Steunpunt & Mantelzorgconsulenten. De laatsten hebben een luisterend oor, geven informatie en advies, ondersteunen met een bulletin, nemen regeltaken over, helpen formulieren in te vullen, zorgen voor doorverwijzen, organiseren themabijeenkomsten, lotgenotencontacten en ontspannende activiteiten en richten zich ook op jongeren en Allochtonen.

De gemeente draagt zorg voor keukentafelgesprekken, het Sociaal loket, de dagbesteding, de respijtzorg en niet geïndiceerde dagbesteding.

Daarnaast zijn er vrijwillersorganisaties die zich richten op mantelzorgers: AHD, Humanitas, project OASE, Samen verder (rouwen verlies), Klussenbus RIBW, Boodschappenbezorgdienst, hulp bij tuin en huishouden, etc.

Verdere mantelzorgondersteuning wordt onder andere gegeven door:

OZOverbindzorg: informatie en communicatiemiddel voor 1^e lijnszorg en mantelzorgers;

Dementieconsulente voor beginnend dementeren zonder zorgindicatie;

Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid voor werkgevers;

Het Maatjesproject, vriendenkringen, buddy's, zorgvrijwilligers en netwerkcoaches.

5. Mona Keijzer, Tweede Kamerlid

Nederland kent 3,5 miljoen mantelzorgers: 1 op de 6 of 8 is mantelzorg. Dit zijn mensen die meer dan 8 uur per week en meer dan 3 maanden mantelzorg verlenen. Het zijn ook kinderen. Een kind neemt de volwassenrol over. De ontwikkeling van een kind mag niet in het gedrang komen, het is van belang om hier ook contacten met het onderwijs over te onderhouden.

71 % van de mantelzorgers heeft er een baan naast. Mantelzorgers praten er niet zo graag over. Zij vinden mantelzorg vanzelfsprekend, mantelzorg overkomt je. Het verlenen van mantelzorg kan echter zwaar zijn en invloed hebben op de manier waarop je je werk doet.

De mantelzorg is geholpen bij voldoende professionele ondersteuning. Gemeenten moeten zich realiseren dat als een mantelzorg aangeeft dat hij/zij er niets meer bij kan hebben dat dit heel serieus moet worden genomen.

De rechtspositie van mantelzorgers is slecht. Mona Keijzer heeft bij de behandeling van de WMO een voorstel gedaan dat er serieus wordt omgegaan met de signalen van een mantelzorg die aangeeft dat hij zij het niet meer trekt.

Maatwerk moet worden geleverd, ook volgens de wet.

Als een gemeente niet luistert is de enige gang die naar de rechter.

Gemeenten hebben veel beleidsruimte gekregen. Er zijn voorbeelden waarin de beleidsvrijheid is doorgeschoten.

Publieke gerechtigheid is geboden: je moet weten in welke situatie de gemeente welke zorg gaat verlenen.

6. Vragenuurtje

Opgemerkt wordt dat met een mantelzorgcompliment de successierechten op een andere manier waren geregeld.

Reactie Gosse Hiemstra: dat klopt, maar het mantelzorgcompliment is uit de wet geschrapt.

De PGB-discussie loopt al meer dan een jaar, namelijk sinds de uitbetaling over is genomen door de Sociale Verzekeringsbank. Uitbetaling heeft vanaf het begin grote problemen opgeleverd. De ICT is er niet op berekend. Dit gaat over 395 gemeenten, 130 000 mensen die afhankelijk zijn van zorg en 20 zorgkantoren. De Staatssecretaris wilde

gewoon dat het ingevoerd werd. In juli vorig jaar heeft de CDA Tweede Kamerfractie aangegeven dat zij er geen vertrouwen er meer in hadden dat het nog goed zou komen.

Het gaat om de invoering van het trekkingsrecht: je krijgt niet meer een zak met geld maar er komt een rekening waarop je achteraf kunt declareren.

Wat moet er gebeuren volgens Mona Keijzer? Reactie: de betalingstaak moet terug naar de gemeenten, waardoor er een ingewikkelde schakel uit het betalingsverkeer wordt gehaald. Den Haag moet toegeven dat men zich heeft vergist en dat er een ander ICT-systeem moet komen, men moet van af het begin af helemaal opnieuw beginnen.

Mona Keijzer beaamt wel zuinig te willen zijn op het PGB als instrument. Vaak is het PGB de enige manier om in je eigen huis te blijven wonen en zorgafhankelijk te zijn.

Bij het UWV wordt mantelzorg gelijkgesteld met vrijwilligerswerk en wordt je dus gekort op je uitkering?

Reactie Mona Keijzer: zij zal dit bespreken met Tweede Kamerlid Pieter Heerma. Een PGB is budget voor degene die zorg verleent. Iemand met een werkloosheidsuitkering moet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, men gaat ervan uit dat een mantelzorger hiervoor niet beschikbaar is.

Vraag aan Gosse Hiemstra: u hebt de plicht de mantelzorger te waarderen. U zou hiervoor als gemeente € 120 000 ontvangen.

Reactie Gosse Hiemstra: sinds 2015 krijgt de gemeente een ongedeeld WMO. De gemeente Raalte wil de mantelzorgers waarderen door Carinova in te zetten, de vrijwillige thuiszorg en andere zaken. Dit beschouwt de gemeente als een vorm van waardering.

Het mantelzorgcompliment is afgeschaft, maar dit was ook niet bedoeld om de kosten van mantelzorgers te dekken. Er moet wel goede aandacht zijn voor mensen die veel mantelzorg nodig hebben. Ervoor zorgen dat ze geen zorgmijders worden vanwege de kosten.

Mona Keijzer: mantelzorgers maken kosten: gemeenten moeten wel beleid hierop voeren. Het compliment werd heel verschillend ontvangen. Het is vele malen belangrijker dat er een gemeente is die naar je luistert en in gesprek gaat als je in de financiële problemen komt.

Boven 120 % van het minimumloon: moet ook aandacht voor zijn.

De zorgverzekering geeft in bepaalde gevallen ook een vergoeding voor mantelzorgers.

Gemeenten hebben grote beleidsvrijheid, dit is een nadeel, maar gemeenten zijn verplicht om met je in gesprek te gaan.

Wat doet de provincie voor de ondersteuning van mantelzorgers? Destijds zijn er logeerhuizen ingesteld.

Reactie Moniek Kleinsman: Gedeputeerde Staten geven bij voortduring aan dat ondersteuning van Mantelzorgers geen taak meer is van de provincie. Aanstaaende woensdag is er een motie in de Staten aan de orde over de sociale kwaliteit. In het coalitieakkoord is aangegeven dat er nieuw sociaal beleid ontwikkeld mag worden. De Staten willen met de gemeenten in gesprek gaan hoe het budget in te zetten. Voor het CDA is mantelzorg een belangrijk thema.

Het beoordelen van moet PGB-plannen kan een worsteling zijn: wanneer geef je geld en wanneer is het mantelzorg?

Reactie Mona Keijzer: het moet eigenlijk andersom. Je gaat als gemeente in gesprek en dan beoordeel je of dat gebruikelijke zorg is of niet. De vraag of je dan betaalt met zorg in natura of een PGB is dan eigenlijk niet meer relevant.

Verzoek aan Moniek Kleinsman over de campagne 'Lang zult u wonen': kunnen we daarmee nog wat langer doorgaan? Dit begint nu pas echt te leven. Reactie Moniek: ze komt graag op werkbezoek en maakt daarvoor graag een afspraak.

Als werkgever kan men te maken krijgen met het feit dat mantelzorgers ingepland moeten worden. Kan er iets extra voor deze mensen gedaan kan worden vanuit de relatie overheid – werkgever?

Reactie Mona Keijzer: zij is hier terughoudend in. Mantelzorg wordt normaal in de toekomst, bijv. de gezinnen worden kleiner, mensen met kanker blijven langer leven met de gevolgen van de behandeling. Door de medische techniek hebben we veel meer mensen om ons heen in de toekomst die zorg nodig.

Tip richting de Staten over respijtzorg: de vraag is heel specialistisch, het zou mooi zijn als dit regionaal opgepakt kan worden. Kijk ook naar de inkomens boven de 120 procent van het minimuminkomen, vanwege een stapeling van regelingen.

Via de CDA BSV zijn er conceptvragen gestuurd naar de raadsfracties die gesteld konden worden aan de gemeenten. De gemeenten kunnen vertellen wat de inkomenscategorieën zijn en welke eigen bijdragen ze hebben betaald. Het is goed om aan de colleges te vragen om in gesprek te gaan met deze mensen.

Nadeel is dat je pas aan het eind van het jaar weet welke zorgkosten mensen gemaakt hebben en dan kun je pas in actie komen. In de lage middeninkomens vallen de grootste klappen.

Gosse Hiemstra: voor gemeenten is het lastig, je mag zelf de hoogte van de eigen bijdragen bepalen. In het begin van de decentralisaties werd aangegeven dat er geen ruim budget zou zijn. Nu kijken of dit ook leidt tot zorgmijding.

Oproep Moniek Kleinsman: doe een beroep op de volksvertegenwoordigers en blijf doorvragen. Als je de weg weet zijn er mogelijkheden, schroom niet en zoek contact met de CDA Statenfractie. Altijd kijken waar de mogelijkheden liggen.

Opmerking over Jongeren en GGZ; zorg dat dit goed blijft gaan. In het nieuwe belastingplan komt geen vergoeding meer voor zorg voor jongeren onder de 18 jaar. Mona Keijzer vraagt na hoe dit zit.

Cindy Hobert: jongeren willen graag met OZO werken maar niet als ouders erin meekijken.

Jongeren in de GGZ is een punt van zorg. In sociale wijkteams zit niet altijd iemand met de specialisatie jeugd-GGZ.

Deze jongeren moeten ook een rol kunnen spelen in de samenleving en daar is een aantal zaken voor nodig.

Wees zuinig op de mogelijkheid dat de huisarts kan doorverwijzen naar de jeugdpsychiatrie.

Veel huisartsen vinden dat ze weinig weten van jeugdpsychiatrie, een praktijkondersteuner GGZ kan hier enorm bij helpen.

Het drugsbeleid vormt een groot probleem voor ouders en voor gemeenten. Moniek Kleinsman heeft de uitdaging in het kader van het drugsbeleid aangekaart bij Hanke Bruins Slot.

7. Ontspannen afsluiting met Moniek Kleinsman

Moniek Kleinsman neemt ons mee naar haar moeder als mantelzorger. Nadat haar oma overleed kwam opa bij hen in huis. Vraag je af: waar heb je invloed op? Maak er het beste van en verzamel mensen om je heen die zorg kunnen verlenen. Bepaal wat je herstelmomenten zijn. Slaap, ademhaling en tijd voor je zelf zijn van belang. Maak tijd om buiten te zijn en te bewegen. Wees je bewust van wat iemand doormaakt als hij/zij mantelzorger is en zorg goed voor elkaar.

8. Slotwoord door Fie Freriks

Fie Freriks geeft aan dat zij in de voorbereiding van deze bijeenkomst veel hulp heeft gehad van Krista Nijssen. Helaas is Krista ziek geworden. Wie van de aanwezigen wil zich gaan inzetten voor het CDAV in Overijssel? Fie wil een werkgroepje vormen ter voorbereiding van 2 bijeenkomsten per jaar: mensen kunnen zich aanmelden.

De eerste participatiegolf gaf stemrecht, de tweede gelijke behandeling en beloning, in de derde beoogd meer vrouwen in het openbaar bestuur.

Olst, maart 2016

Ria Bakker-Freriks